СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 120. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 25 травня 1933. VOL. XLI. No. 120. Jersey City, N. J., Thursday, May 25, 1933. THREE CENTS.

ЗАПОВІДАЮТЬ УРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ ШІКАҐОВСЬКОЇ ВИСТАВИ

ШІКАҐО. — В суботу, 27 травня, відбудеться святочне відкриття Світової Вистави Століття Поступу.

Є пляновані ріжні паради й походи, які триватимуть від рана до вечора. Найбільшою сензацією буде ілюмінація, котра походитиме від проміння з „Арктуса", зорі, яка віддалена від землі 40 світляних років. З того проміння добуватимуть теж нові, досі невидані світляні ефекти.

У великій параді возьмуть участь 10,000 учасників, перебраних у народні строї ріжних національностей, а також убрані у військові мундури. Приґраватимуть до походу ріжно-національні музики й орхестри.

Програма того свята буде передана через радіо.

УКРАЇНЦІ НА ВІДКРИТТЮ ВИСТАВИ.

ШІКАҐО. — В поході, яким розпічнеться відкриття Світової Вистави, буде ґрупа з 1,000 людей, по 50 осіб з ріжних національностей. На чолі кожної національної ґрупи буде йти національна музика цеї ґрупи. Український гурт уже сформований. Виступить у пречудних українських строях.

На величезнім стадіюмі, званім під назвою „Солджерс Філд", відбудеться церемонія, яку названо в програмі „Салют оф Нейшенс". У цій церемонії кожда нація буде заступлена 17 представниками.

Національні ґрупи будуть переходити зі своїми національними прапорами попри трибуну, де стоятимуть представники американського уряду. Перехід відбудеться при звуках національних гимнів. Перед трибуною кожда нація зложить свій національний прапор.

ВЕЛИКА ПОБІДА МОКРИХ У НЮЙОРСЬКІМ СТЕЙТІ.

НЮ ЙОРК. — Як інші стейти підуть слідом за нюйорським, то прогибіція буде незабаром знесена. Голосування щодо вибору делеґатів на конвенцію, яка рішатиме про конгресову резолюцію в справі знесення 18 поправки, випало так, що мокрі здобули таку велику більшість, якої не надіялися навіть найбільші оптимісти. В самім місті Ню Йорку припадав на 50 мокрих один сухий, а в стейті ріжниця виносила 20 до 1.

МОРҐАН НЕ ПЛАТИВ ПОДАТКІВ У 1931 І 1932 РОЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Найбільший банкир світа, Дж. П. Морґан, президент міжнародного банкового підприємства, яке носить його імя, здавав перед сенатським комітетом звіт у справі податків, які його фірма платила в останніх роках.

Морґан признався, що не заплачено державних податків у двох останніх роках. Він виказував, що його фірма втратила через депресію $21,000,000.

Від Морґана домагалися деяких подробиць, із яких можна би мати поняття про бизнеси фірми та про особи, які є спільниками Морґана і його клієнтами. Морґан нерадо відповідав на ті питання. Здається, що таки вийдуть на верх імена ріжних високо поставлених осіб, котрі спекулювали разом з Морґаном і котрим банкир позичав гроші.

З того зізнання Морґана була найбільше здивована біржа, бо виявилося, що банкир не дуже то спекулював біржевими паперами (камон стакс).

МІЧЕЛ ВИПРАВДУЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Чарлз Мічел, бувший президент „Нешенел Сіти Бенк", обжалований за неплачення податків, бориться на ріжні лади. Між іншим твердить, що його продажі банкових шерів жінці були фіктивні, бо інакше вона була би їх продала, коли вони стояли високо, й заробила б на них понад $800,000.

ГЕРИМЕНА ПРЕДСТАВЛЯЮТЬ ЯК БОЖЕВІЛЬНОГО.

НЮ ЙОРК. — Джозефа Геримена, президента збанкротованого банку його імени, представляють адвокати як людину несповна розуму. Геримен має відповідати перед судом за сфальшування банкових книг на суму $1,000,000.

ПРОМИСЛОВЦІ ПОПИРАЮТЬ РУЗВЕЛТА.

ГАТ СПРІНҐС (Вірджінія). — Члени „Нешенел Електрікал Менюфектюрерс Асосієйшен" заявилися голосуванням попирати змагання президента Рузвелта довести до тісної спілки між урядом і промислом. Ота компанія розпоряджала в 1929 р. 250,000 робітниками, а її бизнес виносив тоді $2,500,000,000.

НОВИЙ АПОСТОЛЬСЬКИЙ ДЕЛЕҐАТ.

НЮ ЙОРК. — До Злучених Держав приїхав новий Апостольський Делеґат, о. Амлето Джьованні Чіконяні. Повитали його в Ню Йорку коло 2,500 епископів і священиків.

ЗАБОРОНЮЮТЬ ВЛАШТОВУВАТИ ВІДЧИТИ.

Студентській секції академічної молоді в Камінці Струмиловій, під назвою „Відчитовий Гурток", заборонило староство аж до відкликання влаштовувати відчити на будь-які теми.

В останніх часах „Відчитовий гурток" у Камінці проявляв багато живучости. Кожної неділі виїздили 7—10 студентів з відчитами з ріжних ділянок на села. Відчитовий гурток переняв на себе теж ролю перевести пропаґанду преси у своїйому повіті. І треба признати, що в пропаґанді преси працював гурток з помітними успіхами.

Але деяким людям не подобалася культурно-освітня праця на провінції і почалися доноси. Вислід був такий, що староство в Камінці заборонило влаштовувати всякі відчити аж до відкликання.

ПІДЧАС ПОЖЕЖІ ЗГОРІЛА ДИТИНА.

В селі Борки, любомирського повіту, підчас пожежі стодоли Михайла Лічнюка згоріла дитина сусідки, яка, нікому нічого не сказавши, залишила дитину в колисці в стодолі, а сама пішла на ярмарок. Повернувшись, застала лише звугленого трупа нещасної жертви недогляду.

МАСОНЕРІЯ В ПОЛЬЩІ.

Календар Вільномулярів, який вийшов тепер у Липську, подає точний звіт про масонів у Польщі. В Польщі є 302 членів масонських льож. Польща має одну велику народню льожу й 11 звичайних льож. Велика льожа повстала в 1767 р. й існувала до 1822 р. Потім її замкнули й відновили щойно 1921 р. Великим майстром у Польщі є проф. Мечислав Вольфке. Велика льожа міститься у Варшаві, інші в Лодзі, Сосновці, Вильні. Крім великої льожі у Варшаві є ще вісім матірних льож. Вони основані в 1920 р. Остання льожа, „Право народу", основана 1927 р.

НАПАД ЦИГАНІВ НА СЕЛО.

Недалеко Вильна банда циганів, зложена з 60 осіб, напала несподівано на село й почала грабити живий інвентар, як кури, качки, гуси, поросята і т. п. Заскочені селяни не могли боронитися. Але згодом, коли цигани покинули село і розтаборилися в поблизькому лісі, селяни узброїлися в ціпи і коли та рушили походом на них. Вивязалася бійка, у якій були ранені кількадесять осіб.

ЗАСТРІЛИВСЯ.

Микола Чарнош із Венґлівки (пов. Коросно) маневрував так незручно з крісом (на який не мав дозволу), що спричинив вистріл і куля вбила його на місці.

ЕМІҐРАЦІЙНИЙ РУХ У БЕРЕЗНІ.

На основі останніх обчислень в протязі березня виїхали з Польщі 3,060 еміґрантів, з того 860 до европейських країв і 2,200 до позаевропейських. У тім самім часі повернулися до Польщі 1,690 осіб, з того 1,430 з країв европейських і 260 з позаевропейських.

ЯК ФАБРИКУЮТЬСЯ „ПРИЗНАННЯ" В ҐПУ.

В „Последніх Ведомостях" (ч. 4409) проф. В. Чернавін опрокидує твердження совітського прокуратора Вишинського, будьто би в СРСР від обвинувачених не вимушувано „признань". „Я, що був у тюрмі ҐПУ в Ленінґраді в 1930 і 1931 р., обвинувачений за шкідництво, заявляю категорично, що все слідство ҐПУ зводилося виключно до видістання від обвинувачених „признання" до неповинних провин через моральні й фізичні тортури.

„В келії з 70 кв. м. площі держали понад 100 арештованих. Келія кишіла від вошей і насікомих. Майже всі хорували на цинґу через зле відживлювання. Там держали від 6 місяців до 2 і більше літ.

„Від мене жадали підписання фрази: „признаюся до вини як шкідник". Тому, що я відмовив підпису, мені: 1) грозили розстрілом, 2) грозили арештуванням дружини і віддачею сина до дому бездомних, 3) арештом дружини й сина та полишення у тюрмі, як довго ведеться слідство, 4) висилкою дружини на каторжні роботи, 5) ультимат: або до 3 днів підписати признання, або розстріл. Я признання не підписав і мене без суду вислали на 5 літ на Соловки, звідки я осінню 1932 р. втік".

Крім того Чернавін пише, що арештовані, які з ним сиділи, люди з Москви, України, Білорусі й інших країв СРСР, розказували йому про таку фабрикацію „признання" (яка зсюди в ҐПУ практикується): 1) „стоянка" — арештованих держать без їжі, води й сну в стоячій позиції до 6 діб, 2) „холодний карцер", келія з відчиненими в зимі вікнами, де замикають арештованого, роздітого до нага, 3) „мокрий карцер" — келія, наповнена 20—30 цм. водою, позволяють сидіти на вузькій лавочці, 4) „тісна келія", до 30 людей, чоловіків і жінок, поміщені так густо, що можуть лише стояти; сидіти чи положитися — заборонено, температуру держать високо; рідко хто видержить довше як тиждень, 5) „конвейор" — кажуть кількадесятьом арештованим біґати з поверху на поверх, з кімнати до кімнати, доки не підпишуть признання, або доки не впадуть без притомности. В ленінґрадських тюрмах тортурували так головно інтеліґенцію специялістів, техніків і вчених".

При кінці каже Чернавін: „Все те я готов потвердити перед довільною інстанцією та представити всі знані мені в цій справі подробиці".

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА НА ПОЛІССІ.

В селі Лупині, 13 км. від Луцька, пожежа знищила тартак, млин і дім власника Бромберга. Одночасно згоріла бочкарня кн. Друцького-Любецького і 5 ваґонів дощок Ґольдберґів. Усього згоріло майна на суму біля 125 тисяч зол. Село Лупин уратовано.

ЛЮБОВ І ДИНАМІТ.

Страшною смертю згинула в ліску біля Сосниці, як повідомляють із Катовиць, якась пара залюблених, що розсадила себе динамітом. З їхніх тіл не лишилося майже нічого. Знайдено тільки клаптик паперу з прощальними словами до рідні.

БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНІЗАЦІЮ ЦЕРКВИ.

В рівенському окружному суді відбулася розправа проти селянина Колісника, якого адміністративна влада обвинувачувала за образу святощів церкви на зажалення священика Рибарчука. Колісник минулого року в місцевій церкві підчас Служби Божої домагався від священика Рибарчука служити українською мовою. Обвинувачення піддержував референт безпеки Шахович, знавцем церковної справи виступав з боку обвинувачення Шайкович. По вислуханні сторін і свідків суд Колісника увільнив.

СТУДЕНТ ОБВИНУВАЧЕНИЙ У ФАЛЬШІВНИЦТВІ.

На ринку в Переворську приловили студента Володислава Альберського зі Львова, як пускав в обіг фальшиві 10-золотівки. Слідство виявило, що фальшівницька централя була у Львові і та що в аферу вмішаний теж батько Альберського, бувший залізничий службовець у Томашові Мазовецькому, та залізничий касієр із Томашова Мазовецького, Микола Зевка. Всіх трох арештували. Підчас транспорту до Львова студент Альберський вискочив із поїзду підчас їзди. Покищо його не арештували.

З ЖИТТЕПИСУ ГІТЛЕРА.

20. IV. скінчив Гетлер 44 рік життя. Не є це ювилейна дата, але німецька преса користає з цієї нагоди, щоби присвятити теперішньому провідникові німецької політики ширші статті. Адольф Гітлер уродився в містечку Бравнав над Інном, між Австрією і Баварією. Його батько був митним урядовцем, дід — селянином. Мати Гетлера теж з селянської рідні. Батько Гітлера помер, коли Адольф мав 13 літ; мати, коли мав 15. Гітлер хоче стати мистцем-малярем, мандрує до Відня і вступає на практику до кімнатного маляря. У 1912 р. їде до Мінхену, в надії, що добється вступу до академії мистців. Вибухає війна і Гітлер дістає дозвіл на власне прохання, вступити до баварського полку, хоч він австрійський підданий. Воював у Фляндрії як мушкетер, потім увесь час як вістовий, раз був поважніше ранений, раз затруєний газами так, що міг осліпнути. Коли виздоровів, почав у Мінхені організувати національні товариства і від тоді починається його карієра діяча. У листопаді 1923 р. він зясовує собі ясну мету, коли хоче підготовити переворот силами Баварії проти центрального уряду. За невдалий „путч" відсиджує кару у твердині як державний зрадник. Дальша його карієра відома.

ПОМЕР ЦЕЙ, ЩО ВИСЛАВ НА СМЕРТЬ МАТУ ГАРІ.

В Кан, на французькій Ревієрі, помер у 58. р. життя славний колись майор Е. Ляду, шеф контршпигунського відділу підчас світової війни. Він був саме цим, який здемаскував і арештував відому жінку-шпигунку Мату Гарі. Називище майора у свойому часі було звязане з ріжними шпигунськими авантурами й всюди викликувало сензацію.

В березні 1919 р. майора Ляду обвинувачено, що, мовляв, він працює в користь ворогів. Одначе военний суд увільнив його одноголосно від вини.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА СКАЖЕНІЄ ВІД УКРАЇНСЬКОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ У ЛЬВОВІ

КАЖЕ, ЩО ЛЬВІВ ПРИБРАВ „НЕСАМОВИТИЙ КОЛЬОР", БО БУВ ЗАЛИТИЙ ЖОВТО-БЛАКИТНИМИ ПРАПОРАМИ.

КРАКІВ (Польща). — Одна з найповажніших польських ґазет, „Час", дає ширший опис української манифестації у Львові, „Українська Молодь Христови". Ґазета ця старалася зберегти стриманий тон у свому осуді свята й не накидатися на Українців взагалі та на митрополита А. Шептицького зокрема, як це робила інша польська преса. Та всетаки й у редакторів „Часу" забракло витриманости й вони пишуть, що „в місті повстало загальне враження, що метою обходу не було лише віддати хвалу Богови", але головне, щоб „на вулицях метрополії задокументувати наочну силу зорґанізованої збірности, ефект кермування масами простого народу, унятого в карну дисципліну послуху своїм духовним провідникам".

Далі газета з жалем пише, що це завдання „осягнено вповні, бо й чисто народу і його здисциплінування випали імпонуючо". Описуючи досить вірно хід цілої маніфестації, автор каже, що митрополит Шептицький, котрий приймав дефиляду, „робив враження якогось византійського володаря". Нарешті автор стратив рівновагу й розперезався та почав писати, що Львів прибрав наразу „несамовиті кольори", себто був заквітчаний жовто-блакитними барвами, яких сполуки автор дуже не любить. „Час" та інша польська преса найбільше лютують через те, що та манифестація набрала виразно національного характеру й була незвичайно численна, підкреслюючи тим, що український національний дух не лише живе, але все більше шириться й захоплює щораз ширше українську молодь.

ЗІЗД „СОЮЗА УКРАЇНОК" У ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ (Зах. Україна). — Тут відбувся зізд делеґаток філій „Союза Українок". На зізд прибули понад 200 делеґаток від ріжних філій Союза. Такого численного жіночого зізду Львів ще не памятає. Особливо приємно вражало те, що на зізді було багато селянок, та те, що ввесь час панував піднесений діловий настрій.

Делеґатки надзвичайно цікавилися справами Союза й справами взагалі, які були поставлені перед зіздом. Ухвалено скликати всеукраїнський жіночий конгрес. Управу „Союза Українок" майже всю перевибрано. Головою лишається далі посолка Мілена Рудницька, а до головної управи входять сенаторка О. Кисілевська та інші відомі провідниці жіночого руху в Галичині.

ҐАНДІ СКІНЧИВ СВОЮ ГОЛОДІВКУ.

ПУНА (Індія). — На здивування лікарів і на радість прихильників Ґандія, він скінчив свою 21-денну голодівку, лишаючись у доброму фізичному стані. Лише він значно ослаб і тепер лежить спокійно, не рухаючись. Тепер пічнеться процес повільного відживлення його під наглядом лікарів.

Ґанді отримав багато подарунків харчами й з побажанням скорше прийти до сили.

ВІЙНА Й МИР У ПІВНІЧНОМУ КИТАЮ.

ТЯНДЗІН (Китай). — Воєнна ситуація в північному Китаю тепер дуже заплутана. Майже на цілому проти-китайському фронті точаться бої, а тимчасом Японці заявляють, що вони не будуть займати Пекіна й Тяндзіна.

Разом з дим усе більше поширюються чутки, що між Китайцями та Японцями вже підписано перемиря при умові, що обидві сторони не будуть переходити ясно означеної лінії. Японці навіть обіцюють забрати свої війська за великий китайський мур.

ПЕРШИЙ РЕАЛЬНИЙ КРОК КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ РОЗЗБРОЄННЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — На засіданню конференції в справі роззброєння прочитано перший раз проект міжнародного договору, що держави не будуть уживати на війні великих гармат та великих тенків. Тиждень тому не можна було й думати про такий проект, але заява Злучених Держав, що вони будуть активно підтримувати мир в Европі, зробила можливим реально ставити проекти в справі обмеження зброєння.

ПОЛЬЩА ПРОТИ ДОГОВОРУ ЧОТИРОХ ДЕРЖАВ.

ВАРШАВА (Польща). — Офіційно-урядова й інша польська преса рішучо виступає проти проекту підписання почвірного договору між Францією, Італією, Анґлією та Німеччиною. Преса заявляє, що Польща буде всіми способами боротися проти цього договору, бо він обмежує льокарнський договір та пакт Бріяна-Келоґа.

В дійсности Польща боїться, що за таким договором може прийти до ревізії мирових договорів, а також до узброєння Німеччини нарівні з іншими державами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загранице:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПО КОНВЕНЦІЇ.

18 конвенция У. Н. Союза вже належить до історії. Глядячи на неї з історичної перспективи, треба признати, що як серед Делегатів так і серед проводу конвенції та головних урядників було одно бажання: щоб організації не пошкодити. Коли йде про скріплення У. Н. Союза, то було багато ріжних думок. Тому запало багато ріжних ухвал. Колиж таки не осягнено на конвенції того, чого собі делегати бажали, або що було потрібним, то вини за те треба шукати деінде.

У першу чергу треба мати на увазі, що ми ведемо далі такі конвенції, які вели тому 20 років, а то й більше. Що було добре для У. Н. Союза тоді, коли він мав маєтку сто тисяч долярів, або й менше, не є добрим, коли він розрісся в інституцію, яка має понад три мілiони долярів маєтку. Що було добре для Союза тоді, коли він мав стільки членів, скільки їх мають тепер два-три відділи, не є добрим, коли Союзова армія виносить десятки тисяч членів.

Супроти того річ зрозуміла, що як треба було взятися за реорганізацію У. Н. Союза, так треба втягнути в ту реорганізацію і конвенції У. Н. Союза, а особливо програму тих конвенцій. Бо коли вже треба видати з каси організації що чотири роки понад сорок тисяч долярів на конвенції, то треба добре подбати за те, щоби на тих конвенціях була спромога добре обговорити і вирішити життєві справи організації. Годі забирати на такій дорогій конвенції слово і питати про дрібні справи, які можна полагодити шляхом організаційної відповіди в часописі, чи яким іншим способом. І годі застановлятися над тим, про що можна було довідатися на мітінгах відділів.

Делегати, котрі були на 18 конвенції, самі добре відчували, що не можна вже вести конвенцій стародавніми методами, коли конвенції подобали на річні мітінги теперішніх більших відділів У. Н. Союза.

Та, не зважаючи на ті недостачі, на 18 конвенції обговорено багато справ, які звязані головно з переведенням реформи. Дано теж новому урядови певні директиви щодо поведення акції в цїли придбання нових членів до У. Н. Союза, головно з рядів тут родженої молоді.

Конвенция скінчилась і вибрано новий уряд. Провірено стару працю й намічено програму нової. А як буде виконана ота нова праця, про те скаже своє слово майбутня 19 конвенція. Віримо, що це буде добре слово та що наша організація за той час ще більше зросте й ще більше скріпиться.

ЧЕСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ПРО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Ольдржіх Земек, чеський поет з Морави, бувши леґіонером за Світової Війни, жив деякий час на Україні. Від того часу в ньому зародилися симпатія до українського визвольного руху, до українського народу, до його культури. Земек навчився української мови і студіює українське письменство. Зрозуміло, що його увагу найбільше притягає особа й творчість українського пророка Шевченка. Земек хоче, щоб і Чехи пізнали Шевченка, а тому написав чеською мовою житепис нашого письменника. Невеличка книжечка, на 32 сторінки, вийшла оце в місті Брні під назвою „Тарас — О. Земек. Видала „Українська Громада" в Брні на користь поставлення памятника Шевченкови в Чехословаччині. Чеський різьбар Еміль Главіца подає проект — погруддя Шевченка в шапці.

Цей проект репродукований на першій сторінці книжечки.

В цей час, коли поневолений український нарід ще не спромігся вшанувати свого національного генія величним памятником ні в Київі, ні у Львові, ні в Чернівцях, ані в Ужгороді, серце кожного Українця зворушується звісткою, що чеські прихильники української культури беруться до звеличення нашого поета у себе, на своїй землі. Цікаве й знаменне явище: ніхто в Чехословаччині не дбає про памятники іншим славянським великим поетам — Пушкінови, Міцкевичеви, Достоєвському. Але Шевченків памятник буде збудований на чеській землі.

Це не випадковість, це не примха долі", якби хтось міг сказати. Цей факт випливає з подібности історичної долі обох народів — чеського і українського. І тому Шевченкова поезія зачіпає в серці чеських людей такі струни, яких не може зворушити ні Толстой, ні Міцкевич, ні Пушкін. На розшматованій Україні ставлять памятники катам українського народа — Ленінам, Сталінам, Пілсудським.

Під Польщею Шевченкові твори нищить польська цензура, на Україні під Московою Шевченкові слова перекручують і фальшують.

О. Земек описує многотрудне життя першого великого Українця. Він згадує про боротьбу Шевченка з царатом і питає: „Де тепер той цар, який нищив українську націю й поклав українського генія в передчасний гріб? Нема царату та його ярма, але українська думка жиє далі, переже й теперішній на око безвихідний стан; вона буде тріумфувати над насильством".

Земек уважає Шевченка не тільки за поета українського, але за поета світового, вселюдського. Ось що він каже: „Він боровся за пригноблений люд проти жорстокого деспотизму. Він став одним з мучеників за кращу будучність не тільки свого народа, але й людства, й своїм значінням переріс границі своєї батьківщини. Суттю своєї великої, нерівної боротьби він належить **усьому** людству, як один з **найбільших світових геніїв** думки, слова й діла".

О. Земек згадує в своїй книжці про те, як Шевченко слідкував за визвольною боротьбою чеського народа, як він написав „Івана Гуса" і післав цю поему Шафарикови, одному з тих, що „будили" чеську націю до боротьби за її права.

Кінчає свою книжечку такими словами:

„Гарним документом культу українського генія в нашій республиці буде його памятник академічного скульптора Е. Главіци. Цей памятник рішив поставити українсько-чеський комітет у Брні. Я дав почин на будування цього памятника, бо вважаю Шевченка за найбільшого словянського поета, а люблю його нарід, що переходить тяжкий іспит. Сини України встали, послухавши поклику свого генія, але були знов повалені на землю грубою більшою силою. Однак теперішній сумний стан не вбиває національну смерть, а вперту, глибоку підготовку до нової боротьби за право народа проти насильства. Якщо для одного народа здійснюється право й свобода, то мусить це мати й другий нарід! Нарід з великою минувшиною, з визначною літературою, з визначною національною індивідуальністю та демократичним настроєм — цей нарід заслужив на свободу. Я вірю, що, не вважаючи на всі минулі неуспіхи, не вважаючи на всю теперішню безвихідність, Українці в історичний момент знайдуть у собі стільки сили, єдности й здатности до найвищої жертви, щоб добути свободу та її удержати. Це лежить в інтересі Европи та її культури, в інтересі людяности, щоб давній Шевченків сон став радісною дійсністю, щоб його душа спокійно відпочила на божім лоні".

В дні української **всенародньої скорби**, коли від Карпат аж до Кавказу над нещасною Україною літає смерть з косою, — голодова смерть, — з щирою вдячністю читаємо щирі слова чеського приятеля українського народа. Найдорожчі не ті приятелі, що приходять до нас, коли ми щасливі, багаті, могутні. Ні, щирого друга пізнаємо в нещастю, в біді, в горю, в неволі. До цих приятелів належить чеський поет Ольдржіх Земек. Його імя не піде в забуття між Українцями, поки жиє український нарід.

При кінці своєї брошури О. Земек умістив свій вірш — поетичну біографію Шевченка. Кінчає свою поезію Земек такими словами (подаю віршований переклад):

„Встаньте, Українці, сповніть „Заповіт",
Нехай душа кобзарева мирно спить,
Як один усі зберіться в сильний ряд,
Із свяченими ножами пута розбивать!"

СЕМА РІЧНИЦЯ ВБИВСТВА С. ПЕТЛЮРИ

Ніби одноманітно, але дуже швидко проходять дні за днями й роки за роками. Багато за останні сім років переговорено й багато написано про ріжні українські визвольні справи, але „наш віз і по нині там". Вбивство Симона Петлюри, українського національного провідника, на вулицях Парижа 25 травня 1926 року, здавалося опаматало всю українську еміграцію в Европі. Здавалося, що тепер наступають часи, коли наша еміґрація почне переоцінку своєї тактики, й навіть своєї ідеольоґії, яка привела її до розбиття на безліч окремих груп та гуртків, ворогуючих між собою. Схвильовані вбивством, яке доконали большевики руками агента з Жидів, наші емігранти були на короткий час ніби обєдналися й зійшлися не лише на те, щоб присвятити кілька годин споминам про діяльність убитого провідника українського народу, але й на те, щоб нарешті примиритися, щоб припинити свою гуртковy братовбивчу боротьбу й щоб спільним фронтом іти далі проти всіх українських ворогів, проти ворогів української національної ідеї, проти ворогів української державности.

Та це лише тоді так здавалося. Пройшли перші дні схвилювання й тяжких вражінь від страшного вбивства безборонної людини, яка мала за свою зброю лиш ідею, й українська еміграція пішла далі своїми стежками розбиженсти й сварок. Уже сім років лежить у могилі бувший провідник нації, якого іменем українські вороги назвали всі українські змагання, цілий український національний рух, а до цього дня ще ніхто не зробив докладної аналізи діяльности покійного; ще ніхто не зібрав безсторонно всіх фактів діяльности небіжчика, не висвітлив докладно тих обставин, які диктували небіжчикови ту, чи іншу політику, той чи інший політичний крок. Досі про діяльність покійного провідника нації писали або лише ті, що з ріжних причин ненавидять його особисто й згори субєктивно осуджують його діяльність, або ті, що лише хочуть гльорифікувати память небіжчика, щоб на тому будувати свою сучасну політику й виправдувати та обґрунтовувати свою теперішню діяльність.

Отже ясно, що ні одні, ні другі не є безсторонні. Ні одним, ні другим не вдалося освітлити правдиво постать небіжчика та виявити в правдивому світлі діяльність покійного. А це треба було зробити вже давно, бо тоді багато висвітлилосяб темних сторін з недавньої нашої визвольної боротьби й більш ясною сталаб трагедія небіжчика, яка привела його до Варшави, а звідти до Парижа, де злочинна рука припинила його життя саме в той час, коли покійний снував нові й дальші пляни акції українського народу.

Можливо, що правда й правдиве освітлення політики небіжчика та причин, які привели до певних рішень, а між тим і до рішення шукати порятунку в згоді з Польщею, показалиб українському загалови дійсну безвихідність становища небіжчика в тих часах і показалиб ще більше, що ті політики не можна тепер продовжувати. На нещасливому збігу тимчасових обставин, на промусовому акті, на акті можливо помилковому й шкідливому для українських визвольних змагань, не можна будувати дальшої визвольної акції цілого українського народу. Навіть ще ніхто не сказав, чи варшавська трагедія небіжчика С. Петлюри була його рішенням іти тим шляхом на все, чи вона була лише тимчасовим тактовним і вимушеним кроком.

Отже найліпшим спогадом, найціннішим вінцем на могилу провідника української нації в осьму річницю його смерти булоб отаке безсторонне висвітлення цілої діяльности небіжчика, а особливо тої частини його життя, що привела до варшавської трагедії, якої страшні наслідки він поспокутувати ще при житю, та які тепер покутує його намять. Таке безсторонне висвітлення тієї варшавської трагедії засипалоб неодну прірву між сторонниками небіжчика та його противниками, між тими, що тепер сваряться й ведуть братовбивчу війну між собою, на користь і радість ворогів, ріжно оцінюючи діяльність наміри небіжчика та будуючих на тім свою політику. Час уже сказати правдиве, наукове слово про С. Петлюру, щоб нарешті висвітлити багато непорозумінь і неясностей. Це буде найліпшою присвятою памяти небіжчика.

Володимир Левицький.

В РЯДАХ АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕПУБЛИКИ (У. Н. Р.)

(16)

26. 9. Неділя. На фронті сильна канонада. Червоні пробували силою двох кінних сотень і піхоти, що їх збірали з розбитків, ставити нашим опір. Однак їх розбито в районі м. Нової Ушиці. Згідно з наказом маю виїхати завтра на фронт переводити мобілізацію в тих селах. Всі відчувають брак апарату запілля, яке дослівно — не існує. Навіть мало в якому місточку знайдеш потрібне число міліціонерів для вдержання ладу, а вже не згадувати для помочі при мобілізації та інших діланнях у повіті. Поляки змагають — без огляду на все і вся — погодитися з комуністами, хочби Бог зна якою ціною. Вся польська жандармерія, що була при дивізіях та бригадах, осталася перед р. Збручем; на жаль, за нашою допомогою заняли вони тепер частину наших земель і біль з цього приводу душимо в своїм серці до часу, та покищо вдоволені, що позбулися „опікунів", які гляділи за кожним нашим рухом. Вчора приїздив до міста Камянця Подільського представник французької місії при польській армії та впевнив, що визнання України — це питання короткого часу, тільки щоби вигнати большевиків. Та це ми знаємо і без його „пророчих" запевнень.

27. 9. Чесного Хреста. Виїжджаємо до куріня через с. Чапінку (4 в.), м. Дунаївці (4 в.), с. Демянківці (3½ в.) — багате в тютюн, де стоїть обоз бригади, і через с. Чванківці (5 в.). Це останнє потерпіло при нашому попередньому відвороті, бо за розз̀броення двох наших козаків та за побиття одного місцевими селянами — спалила уступаюча наша кіннота 35 хат. Дядьки думали, що вже ніяка більше частина не йде позаду, однак перерахувалися. Таке явище часто стрічаєш по Україні: відступаєш як остання охорона через село — то бачиш зухвале поведення дядьків, що під довгими свитами мають поховані „утинанки" та питають тебе: „сколько ще ваших їде в тилу?" — Минаємо село Слобідку (2 в.) до с. Сціборів (4½ в.). Тут стоїть оперативний штаб 8. бригади. Наші посунулися вперед у районі Минківців, однак червоні підтягнули сили до с. Капустянів, де дістали доброго прочухана. Куріні забавляли комуну вдавaним наступом з переду, а фроловці пішли в заді, де порубали на капусту біля 80 червоних, 230 забрали в полон. Є це переважно мобілізовані з Херсонщини. Кінна штабова сотня нашої бригади доповнена тепер пішла на заді комуни в напрямі м. Деражні.

28. 9. До села приїхав ген. Удовиченко, бо наша та кінна дивізія мають дальше наступати. Фронт посунеся вперед та занято с. Антонівку. Захоплено 23 полонених — мобілізованих з України. Трагедія народу: наїзник посилає рідних на рідних братів. В районі м. Нової Ушиці повелося добре фроловцям, які захопили 450 полонених. Всі вони напів нагі, бо комісарі виправляючи їх на фронт обіцяли, що вберуть після розбиття „украйнської буржуазії", себто наших частин. 7. бригада змінила нашу на позиції. Наш курінь переходить на спочинок (перший від прориву на Дністрі) до с. Демянківців.

29. 9. Виходимо до с. Горчичної (5 в.), де переводимо мобілізацію. Проголошено її в камянецькім та ново-ушицькім повіті. Хлопці йдуть охотно, бо пізнали остаточно докладніше комуну, яка у часі її успіху під Варшавою була безоглядною по селах. Клич: „що твоє — то моє" („што твайо — это майо" — як Москалі-комісарі це говорили), переводжено часто-густо в діло. Наша 6. дивізія ген. Безручка з кінною заняли м. Проскурів та змагають на м. Деражню. Щойно тепер доходять до нас вістки, про те, скільки наша армія своїми операціями в Галичині, — а російський помічний корпус ген Балаховича на Білій Русі — допомогли Полякам лекше дати раду собі з червоними.

30. 9. В ночі держимо строге поготівля, бо селяни донесли, що недалеко блукає відбиваний большевицький відділ; однак це — як показалося — видумка. Місто Дунаївці очікує у святочному настрою приїзду головного отамана. Надіємося, що й нас відвідає. Курінь одержує доповнення із новомобілізованих, яких стягаємо з усіх сусідніх сіл.

2. 10. Їду до м. Дунаївців. Там кожної ночі тривога, бо червоні агенти, досі невисліджені, розпускають вістки, буцімто большевики підсуваються з боку с. Горчичної. Брак сильної міліції не дає змоги виловити тих агентів. Такі вістки впливають відємно на гарний тепер настрій населення.

3. 10. Виходимо в район м. Нової Ушиці. Минаємо села Слобідку Горичанську, Сцибори, м. Минківці на гору до с. Антонівки (15 в.). Тут держалися комуністи сильно на позиціях із великої війни. Троха відпочавши, попри с. Глобучок приходимо до с. Філянівки (11 в.), де ночуємо. Сьогодня рано ворог заняв був переходово м. Нову Ушицю і це село, однак наша кіннота вдарила з укриття зліва та забрала біля 100 полонених, а багато порубала. 22. курінь пішов до Нової Ушиці, а ми тут лишаємося до завтра.

4. 10. Курінь виступив рано на фронт. Червоні обстрілюють Філянівку двома гарматами. Курінь пішов у наступ та викинув ворога з його окопів. Подають полонені, що червоні мобілізовані босі й обдерті втікають із фронту, але ззаду завертають їх комісарі.

5. 10. Курінь заняв м. Заміхів (8 в.); ворог відступив на м. Ялтушків. Наша кінна сотня захопила у Заміхові багатий обоз комуни, а також скриню з грішми (навіть багато золота). З 22. куріня убитий хор. Карпенко із Полтавщини.

6. 10. Робимо звязок фронту з бригадою в Новій Ушиці. Ворог стоїть у лісі, де „товариші" „мітінгують". Наша кінна сотня зробила випад аж під м. Ялтушків, де нагнала червоним страху. Їхні мобілізовані втікають, бо на дворі похолодніло, а вони не мають одіння. Ми захопили кількох полонених, що замісць обуви мали ноги обвиті соломою. Оповідають, що не могли втікти домів, бо комісарі стріляють за таку спробу.

7. 10. Ворог скупчився в лісі та почав на нас наступ, однак його відбито з втратами. Обоз І. ладу, що був у м. Заміхові, переїхав до с. Філянівки. Тут ховаємо нині з великими почестями при масовій участи місцевого населення убитого хор. Карпенка. За трумною ішов ген. Удовиченко зі штабом та мав гарне, патріотичне надгробне слово. Похорон провожала музика та почесна сотня. Нині прийшло дещо обмундурування для мобілізованих, а решту шиють майстерні у м. Дунаївцях. Жиди радіють, що можуть на нас заробити, — тож тепер змінили „фронт" — за нас. В місті Заміхові подарували навіть куріневи гарний прапор.

8. 10. В ночі ворог наступив на курінь та на кінну сотню. Дворазову спробу відбито. Однак опісля кінна сотня подалася взад й тому мусів курінь опустити м. Заміхів та остановитися в лісі за Новою Ушицею. Над раном пробував ворог далі наступати, однак його відбито. Фроловці пішли в обхід цій ворожій групі. Згідно з наказом начальника дивізії, мається червону босоту бити безпощадно, щоби так залякати їх. Пополудні рушив курінь у наступ і спільно розбито ворога. Кінна штабова сотня знищила 367. інтернаціональний полк, зложений з чужинців-монголів. Забрано 2 гармати, 3 скорострілі, зарубано біля 40 червоних, а 136 полонених взято. Заміхівські Жиди мали поганий шабас, бо мусіли цілу ніч закопувати порубаних комуністів. Сотник Гамза, командир кінної штабової сотні, легко ранений.

(Далі буде).

ШІКАҐОВСЬКА ВИСТАВА.

До всіх українських громадян.

Шановні Громадяни!

Завдяки одностайній піддержці цілої української колонії Америки і Канади, Українська Корпорація Світової Вистави в Шікаґо спровнила протягом короткого часу велике завдання; приступила до будови власного павільону; замовила експонати з области мистецтва, історії і господарства; поробила заходи до внутрішнього удекоровання стін. Вже сьогодня ще недокінчений павільон викликує подив у чужинців і прояв щирого захоплення між своїми.

Ми віримо, що кождий Українець моггиме з гордістю подивитися на свою Українську Хату, на виставлені в ній твори наших українських богатирів духа. З пошаною і з повагою зупиниться перед цвітами нашої культури і чужинець, бо він побачить, хто ми і яких батьків діти.

Ви вже знаєте з преси, що українські мистці світової слави дружньо відгукнулися на заклики Корпорації та висилають до нас свої твори на виставу.

Ви знаєте, що наші браття зза Карпат стали з нами під один прапор. Давно, давно вже не було такої одностайної кооперації між Українцями, без огляду на територіяльну приналежність, незалежно від релігійного та партійного переконання. Та це лиш одна сторона справи, так сказатиб, духові осягнення на полі підготовки вистави.

Сторінка матеріяльна представляється далеко гірше. Корпорація приступила до будови поробила далекойдучі зобовязання з вірою, що українське громадянство піддержить її в тому ділі. Тимчасом серед громадянства виробилось якесь поняття, що Корпорація має вже доволі фондів та що їй уже матеріяльної помочі не потрібно.

Як з проголошеного звіту збірок видно, Корпорація не зібрала ще ані половини грошей, потрібних на удержання вистави.

На будову павільону, Корпорація зложила завдаток 3,000 дол. Дня 15-го травня мала заплатити других 2,000, а дня 1-го червня решту 10,000 дол., які будівничим належаться ще за будову. Крім того, від Комітету зі Львова дістали ми телеграму, щоби надіслати ще 1,300 дол., бо експонати вже стоять запаковані в скринях, а край не має фондів на транспорти й асекурацію.

Відкриття вистави уже недалеко. До цього часу ми мусимо сплатити будівничим належну їм за будову суму. Коли ми того не в силі були зробити, будівничі матимуть право до половини зисків з павільону.

Наш павільон положений при головній артерії вистави. Коло нього будуть переходити десятки мілонів людей. З цих мілонів і мілонів багато зайдуть і до нашої Української Хати. Всі приходи з павільону призначені на народні цілі. **Чи можемо допустити,** щоби така одинока в своїм роді оказія, зібрати дійсно поважну суму гроша на народні цілі, нам випала з рук, не була нами використана як належиться?

Шановні Громадяни! Подаючи Вам до відома дійсний стан річи, такий, як він є, без прикрас, прибільшень або замовчень, просимо Вас ще раз, кожного зокрема, складайте, хто що може, і зараз, негайно, пересилайте на руки Корпорації. Кождий доляр допомагає докінчити це зачате діло; кождий доляр допомагає стати повним власником своєї хати, а тимсамим помагає вратувати великі суми гроша для народних цілей. Ми віримо, що знайдемо відгук у кождого Українця й у кождої Українки. Ми віримо, що українське громадянство, яке помогло нам зачати будову, поможе її докінчити.

Той дає найбільше, хто зараз дає.

Українська Корпорація Світової Вистави в Шікаґо:

Д-р М. Сіминович, голова; **Ст. Куропась,** секр.; **Н. Пікульський,** містоголова; **Ю. Небор,** фін. секр.; **Т. Шпікула,** касієр; **В. Остапчук, М. Кречківський, кап. И. Г. Барабаш, М. Драган, П. Луцьків, В. Ковалик, П. Щербатий, Л. Тягнибік, В. Команишин, И. Коцовський, С. Воркун, А. Любас.**

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.

—o—

Українці! Громадяни!

Український павільон на виставі в Шікаґо **вже готовий.** Вже тризуб України гордо пишається на вершку нашої вежі. Вже тисячі людей спиняються перед нашою Українською Хатою і читають напис „Україна".

За кілька днів ми мусимо павільон відкрити. Нам годі його відкрити, бо покищо, він в середині **порожний.** Експонати не можуть вирушити в дорогу, бо нам бракує 1,300 долярів на асекурацію і транспорт. Інші експонати лежать у Ню Йорку і таксамо чекають від нас на гроші. Тільки експонати з Подебрадської Академії вже в дорозі, і напевне прийдуть на час. Але ними самими ми не можемо заповнити нашого павільону.

Українська Виставова Корпорація знаходиться в дуже тяжкім положенню. Вона несе відповідальність моральну і матеріяльну перед цілим українським народом. Тимчасом піддержка, яку вона дістає від громадянства, за деякими світлими виїмками, є абсолютно невистарчаюча.

Ми просимо ще раз, усіх, справі, щоб не було нам встиди, зробити останнє зусилля, помогти в цій нашій спільній справі, аби не було нам встиду, перед чужими і перед своїми.

Посилайте негайно, хто що зібрав; збирайте, хто ще нічого не зібрав. Дайте, хто ще не дав: кожен Українець і кожна Українка повинні бути в числі жертводавців.

Хто де має які цікаві українські річи, просимо негайно пересилати їх до нас. Український Павільон мусить бути випосажений у середині так, як ми його докінчили зверха.

Українці! Українки! Ми жадаємо від Вас Вашої помочи!

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.,

—o—

АВРАМЕНКО ВИСТУПИТЬ В УКРАЇНСЬКІ ДНІ.

Відомий український балетмайстер Василь Авраменко прибув цими днями до Шікаґо і відкриває тут спеціяльну школу танків. В порозумінню з Українською Виставовою Корпорацією п. Авраменко виведе на Солджерс філд підчас Українського Дня на Виставі, коло 1,000 танцюристів в народних українських строях.

—o—

МОЛОДЕЧИЙ ЗІЗД У ШІКАҐО.

Комітет в справі скликання Зїзду Української Молоді повідомляє всі Українські Молодечі Організації в Америці, Канаді і Південній Америці, щоби вони негайно зголошувалися по ближчі інформації в справі цього Зїзду на нижче подану адресу.

Артикул 111 Комітетового Реґуляміну каже, що „членами Комітету можуть бути всі делеґати, іменовані Українськими Молодечими Організаціями й уповноважені говорити в імени цих Організацій".

Вже майже всі Українські Молодечі гуртки міста Шікаґо й околиці повисилали своїх делеґатів до Ширшого Зїздового Комітету. Отсим закликаємо молодь і з інших околиць, з огляду на обмеженість часу, негайно зноситися з Ініціятивним Комітетом у Шікаґо на адресу:

Ukrainian Youth's Congress Committee,
c/o Dr. Kanchier,
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КАРНЕҐІ, ПА.

Зі Свята Матері на Світову Виставу в Шікаґо.

В неділю, дня 14. травня ц. р., відсвяткувала українська громада в Карнеґі, Па., „День Матері" концертом і представленням.

В 7. годині розпочалося свято в честь матері. Вступне слово виголосив уч. П. Буката, а опісля розпочався концерт шкільної дітвори і хору Боян. Потім п. Юлія Кучерова відчитала реферат про пісні боєві, національні, релігійні, любовні і материнські. Зпоміж всіх тих пісень вибивається пісня материнська, яка має вступ до всіх народів і яка має вступ до бідаків, бо богачів, до палат і сільських хат. Про неї згадує молодець і старець. Пісня материнська нагадує кождому, що він був дитиною та що пісня колисала його до сну.

По рефераті відбулися танки учнів школи п. Василя Авраменка під проводом його інструктора, п. Н. Арсенія, а опісля представлення в двох діях „Свято Матери", яке відограли шкільні діти. По представленню роздано дарунки для матерей від дітей, яких було дуже багато.

Ще перед представленням забрав голос представитель громади, п. Захарій Судяк, згадуючи про Світову Виставу в Шікаґо, і попросив за жертви на український павільон.

Збіркою занялися п. Юлія Кучер і панна Анастасія Веньгрин.

Жертводавці були слідуючі: о. Маріян Кучер $3; уч. Йосиф Буката $2; по $1: Захарій Судяк, Дмитро Капраль, Петро Шпілер, Микола Винник, Стефан Зінський, Василь Шкрабут, пані Марія Буката, Василь Боднар, Василь Захарко і Юлія Кучерова; по 50 ц.: Іван Хома, Стефан Харітон, Микола Лобур. Дрібними жертвами зібрано $ 8.50. — Разом $25. — Гроші ці вислано до Українського Виставового Комітету в Шікаґо.

Сольові пісні відспівали в часі концерту п. Юлія Кучер і панна Анастасія Веньгрин. Декламації в честь матерей виголосили: Орина Попівчак, Марія Боднар, Леся Кучер, Анна Вархоляк і Катерина Судяк. Представлення відограли отсі діти, які заслугують на похвалу: Анна Стехна, Іван Микита, Анна Матвійчук, Марія Дорош, Олена Остафів, Анна Жук, Володислава Пастернак, Ольга Претка й Анна Гойсан.

В часі концерту проводив хорами дірігент Йосиф Буката. По вичерпанню програми о. Маріян Кучер подякував всім присутним за участь у Святі Матери і за жертви на Світову Виставу в Шікаґо. Свято закінчено відспіванням гимнів, українського і американського.

Дмитро Капраль.

Гліб Лазаревський.

ГЕТЬМАНЩИНА

(Проф. Дмитро Дорошенко. Ілюстрована історія України 1917 — 1923 р.р.).

(7)

Це трохи не зрозуміло, бо, як відомо, земство було заведено на Київщині незадовго до великої війни.

За товариша міністра був генерал Лігнав, родом з херсонських Німців - кольоністів, за другого, що керував морським міністерством, був капітан І-шої ранги, Максимів, той самий, що ще в жовтні 1918 року хвалився, що „його" міністерство цілком уже готове, щоб бути перенесеним до Петрограду.

На долю цих людей припала безумовно надзвичайно трудна, важка, але й почесна справа утворити реґулярне українське військо. У цьому відношенню було вже чимало зроблено, як це зазначує й шановний автор, за часів Центральної Ради, бо тоді у військовому міністерстві політика стояла на другому плані; на першому була робота.

Але замісць того, щоби за всяку ціну, користуючися з добрих взаємин гетьмана з Німцями, дбати за якнайскорше утворення армії, з цим зволікали, бо занепевний здавався для Росіян - генералів український елемент для українського війська рішучо вони були проти національного принципу.

І замісць конструктивної почалася деконструктивна робота у військовому міністерстві — вважали за цілком невідмінну і недвозначно важливу справу замінити попереду ввесь національний свідомий український елемент на суто російський, часто-густо ворожий до українства, в кращому випадку цілком байдужий до нього.

Із зовнішнього боку це робилося ніби то для того, щоби притягнути до роботи фаховіший персонал, усунувши не таких фахових людей; а з внутрішнього — не покладали надій на цих „мазепинців", коли доведеться відбудовувати єдину Росію.*)

Це не було зроблено раптом, зараз же по перевороті, ні, майже ввесь апарат військового міністерства тоді залишився на місцях, і апарат далеко не кепський, що підтверджує сам шановний автор.

Ці зміни тревали досить довгий час, і закінчено їх було лише при кінці вересня.

Ну, як можна було залишати на посаді, скажім, начальника військово-юридичної управи, людину з вищою військово-юридичною освітою, з відповідним стажем протягом великої війни, людину що з самого початку утворення самостійної України працювала на цій посаді, Українця не лише походженням, але й переконанням, коли ця людина мала рангу лише полковника?

Або чи годилося, щоб посаду старшого військового прокуратора посідала особа з вищою юридичною освітою, великим стажем, що протягом війни виконувала найвідповідальніші обовязки в військово-судовій офіції, що посаду цю обняла з самого початку утворення самостійної України, коли в російській армії вона була лише прапорщиком запасу?

Те, що за часів Центральної Ради його було іменовано на отамана, те, що, це був фаховець-правник, активний член українського правничого товариства, щирий український патріот у найкращому розумінню цього слова, — це було все дрібниці, це не обходило військового міністра Української Держави; його обходило лише, що в Росії, за часів царя, це був прапорщик.

І „безробітні" російські генерали, що понаїздили на Україну, не маючи до неї жадного відношення, в своїй спеціяльній записці на імя гетьмана протестували проти таких призначень.

І почалися призначення на всі ці посади генералів-Росіян; вони самовпевнено сідали на порожні фотелі, маючи російські царські ордери на грудях, іноді навіть царські російські кокарди на кашкетах, не маючи абсолютно нічого спільного з Україною, з українським народом, вважаючи, що коли їх знову покликали до праці, то знову повертається минуле, що лише деякий час треба перетерпіти цю комедію з переодягненням. І почалися з початку ввічливі перепрошення з боку цих генералів, що хоч вони й мають деяку спорідненість з Україною, з українськими родами, що хоч вони й люблять Україну й розуміють українську (звичайно Шевченківську, а не, борони Боже, якусь нову, ще видумали Німці) мову, але покищо вони дозволяють собі вживати лише московської мови; потім казали вони, що й доповіді на письмі зручніше булоб писати московською мовою, щоби лекше було їм зрозуміти, а потім „ведь тут дело нужно, а не какая-то там „мова"!

І майже по всіх інституціях військового міністерства, де за часів Центральної Ради був цілком український вигляд, залунала московська мова, російське поведення, і мріяли майже всі ці вищі особи в міністерстві, що ще трохи часу, й вони всі автоматично опиняться на таких же посадах уже російського військового міністерства.

У військово-юридичній управі, здається, в одному відділі розгляду прохань на імя гетьмана доповіди писалися українською мовою.

Не про українізацію міністерства йшла мова, а про русифікацію його.

І на 14 листопада 1918 року багато вже було зроблено в цьому напрямку.

Навіть Німця Лігнава усунено з посади товариша міністра, бо щось забагато він захоплювався українством.

А за найголовнішу, найпотрібнішу роботу для України, за утворення українського війська майже забули, не звертали на це особливої уваги, в перспективі було незабаром утворення російської армії!

Молоде суто українське старшинство, може й справді ще мало освічене, але що складало досить великий відсоток, замісць того, щоб довиховати його, усунено до резерви.

Але зате з великим співчуттям, з великою, може не зовсім отвертою підтримкою ставилося військове міністерство Української Держави до формовань на терені України особливого корпусу, Южної армії, Астраханської, Добровольчої і...

„Україна широко розкрила двері допомоги не лише для Дону, але й для всіх добровольчих організацій, що розпочали формувати північні й південні армії для відбудування Росії" (А. Шерячукін. „Донська делеґація на Україну и в Берлин в 1918—1919 г." Донская Летопись № 3, стран. 206).

Щодо державної української діяльности військового міністерства не зайве підкреслити факт, що його наводить шановний автор, як плян десанту на чорноморському побережі на допомогу Кубані розбився „через саботаж або, вірніше, зраду одного з високих чинників українського міністерства війни: очевидячки, бувши в стосунках з генералом Алексеєвом і сприяючи його плянам, цей пан умисно затягав справу, не зважаючи на виразні накази гетьмана й військового міністра, зволікав під ріжними претекстами почати операції, а тимчасом Алексеєв швидесько вирушив у похід, захопив Катеринодар... Таким способом, замісць прилучення до України, що природньою або навіть прилученої до нас Кубані повстала територія, опанована Добровольчою російською армією з її ворожими до українства відносинами й плянами відбудови „єдиної неділимої" Росії" (стор. 198).

На жаль, не тільки не зазначує шановний автор за наступну долю цього „високого чинника" (боїмося, що й по „зраді" він спокійнісенько працював на попередній посаді), але навіть не вважає за потрібне „пролити світло правди" на назвище цієї людини, очевидячки теж не „чужої" й не менш „ворожої" до українства.

На чолі міністерства освіти поставлено п. Миколу Василенка, теперішнього члена Всеукраїнської Академії Наук.

Ця людина, Українець з походження, що віддала все своє життя дослідженню української історії, а саме гетьманщини XVII—XVIII в. в. і придбала собі почесне імя в цій галузі, все таки не була до місця на посаді міністра народньої освіти української суверенної держави за перших часів її існування.

Чи то мало вплив на нього довге його перебування в лавах російської конституційно-демократичної партії, чи такі вже були риси його характеру, але в нього було прагнення до революційности, так би мовити, в російському масштабі: за часів царату його було звязано за редаґування газети конституційно-демократичного напрямку „Кіевскіе Отклики"; за часів большевиків його теж було покарано за „контрреволюцію", але не за участь, скажім, у „Союзі Визволення України", а за участь у „Центрі дєйствій" — організації суто російській.

(Дальше буде)

*) Не заперечуючи тому, що при призначеннях на відповідальні військові посади в часи гетьманату, фаховій підготовці призначуваних віддавалося переважаюче над національною свідомістю значіння, знаходимо однак, що причини цього сумного явища висвітлені шановним автором дещо поверховно. В наслідок цього і вся робота військового міністерства за той час намальована автором у занадто темних фарбах, опускаючи його працю в деяких ділянках навіть під національним поглядом видатну, як от, наприклад, працю головної шкільної управи військового міністерства з її персоналом. — Редакція.

Жінка (в суперечці): Щоби ти знав, що я вийшла за тебе лиш тому, щоби зробити Дмитрови Погірякови на злість!

Чоловік: Ах! яка шкода, що ти не вийшла за нього, щоби ще й мені на злість зробити!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

День Матери.

Дня 14 травня відсвяткувало тов. У. А. Горожанок „День Матери". Свято випало надсподівано гарно. Не зважаючи на те, що рук до праці було мало й участь брали лише діти та жінки непрофесійні, присутні були вповні вдоволені.

Свято відкрила предсідателька п. Сивуляк, яка коротко зясувала лиху долю нашого народу, що неначе сирота без матери-держави не має притулку й терпить знущання, тому, що нема кому стати в його обороні.

Слідувало представлення, написане п. Бойко. Потім декламації, з чого особливо хлопці вивязалися гарно. Пані Бойко мала бесіду, де зобразила терпіння матери, порівнуючи її з ненькою Україною. Потім були співи діточі й гри на пяні та діточа супровідна орхестра. На згадку заслугує дівчинка Е. Сивуляк, що своїм дитячим, але дзвінким голосочком, так захопила присутних, що оплески не припинялись.

Святочний реферат виголосила п. Штогрин, де змальовала коротко значіння взагалі матери, а ширше заслуги й завдання української матери. Також виступав жіночий хор, котрий, хоч мав лише кілька проб, вивязався гарно.

Отсе гарний примір праці жінок. Найбільше заслуги положила предсідателька, пані Сивуляк, що ходила за кождим зосібна й склікала на проби. І тим членицям, котрі занялися влаштуванням цього свята, честь і щира подяка.

О. Штогрин, секр.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Пр. Богородиці, від. 36, подає до відома всім членицям, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 27 травня, в годині 7.30 ввечір, в гали церковній. Обовязком є кождої члениці явитись на цих зборах, бо є важні справи до полагодження і буде справоздання делеґатки з 18 конвенції У. Н. Союза. Проситься члениць, хто хоче виміняти грамоту, нехай принесе свою стару грамоту на мітінґ. Довгуючих проситься вирівнати свій довг, бо інакше будуть суспендовані. — Ол. Скробач, предс.; Софія Гунька, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в суботу, 27 травня, в годині 7-мій ввечір, в У. Н. Домі, 847 Норт Френклін ул. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є справи до полагодження. Делеґат здасть справоздання з конвенції У. Н. Союза. Довгуючих членів проситься вирівнати свою належитість. — Ілько Савчин, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЧУДОТВОРЕЦЬ.

Живемо в таких часах, що люди починають вірити в пророків, ворожбитів і всяких чудотворців. Людей мучить криза, вони тратять помамо віру у теорії розуму та шукають відповіди на питання в тих, про яких люди кажуть, що вони розуміються на чудах.

У селі **Саджаві біля Станиславова** жиє саме такий „чудотворець", Василь Паливода. До нього день у день приїздять ріжні люди за порадою та благословенням.

Дорогою зі Станиславова мчаться елеґантні приватні авта, таксівки, вози сільські, гуртки міщан і селян мандрують пішки, щоби дістатися перед лице „мудрого" знахора. Жиє той „чудотворець" у скромній хаті за селом під лісом.

Раненько тихо в тій хаті. Рух зачинається щойно пополудні дня. Ролю секретарки виконує в Паливоди його стара сестра. Брата свого не називає вона ніколи інакше лише „святий дід". З початку вона супроти кождого свіжого прихожого недовірчива, та її прихильність легко здобути папіроскою. Тоді язик старезної баби розвязується. Сам дід, коло 80-літній дідусь, сидить у другій хаті, куди не відно ввійти без попереднього зголошення. „Чудотворець" сліпий та говорить ледви чутним шепотом. Сидить у глибокому кріслі. Та це, що говорить, таке наївне, що віра в чудодійну силу „діда" зникає. Та Паливода вміє ходити коло бизнесу. Кожному з гостей при кінці розмови радить купити „елікcір", який він сам виробляє. Поправді це звичайна джерельна вода, а він бере за „елексір", скільки хто дасть.

ЯК ВИХОВУЮТЬСЯ ЕСКІМОСЬКІ ДІТИ.

Коли Ескімосам народиться дитина, нема для неї приготовленої теплої купелі з милом і ріжними пудрами. Замісць того мати оближе немовля. В перших роках виховує дитину сама. Сідає з дітьми в холодній або літній хатині й оповідає казки й байки про надприродні істоти та звірята. Чи дитина є „авгутті" (хлопець), чи „арнак" (дівчина), мати однаково любить її. При вихованні дітей Ескімоси не користуються ніколи насиллям. Про це мають свою оригінальну думку. Коли в дитини має розвинутися лагідність, то треба з дитиною поводитися лагідно, бо в дітях відбивається поведінка батьків, як у зеркалі. Головним правилом є виховати й вивчити забавою, без якогонебудь сидування. Хлопці дістають у молодих літах забавки, що є мініятурами зброї та причандалів, яких уживають їх батьки. Коли хлопець підросте, дістане більші моделі й уже вміє обходитися добре зі зброєю та причандалами дорослих людей. Будучі живителі родин мусять учитися теж нелегкої праці, як обходитися з каяком (човном) і вправлятися в киданні гарпуном та як запрягати собаки до санок. Дівчата учаться шити кістяною голкою, нитками з жил, вишивати та вести домашнє господарство. Крім того вчаться теж веслувати в „умяку" (великий жіночий човен). В деяких племен уважають юнака дозрілим, коли вміє зловити кита або ведмедя. Щойно тоді має право оженитися, бо доказав, що зуміє виживити жінку та родину.

RADIO.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

В неділю, 28 травня (мая), від години 8.30 до 9.30 рано, на програмі Сурми знов буде виступати орхестра П. Гуменюка і квінтет Котовичів.

Буде докінчення заручин Марусі, або „Мати дочку поучає".

Ціла програма оригінальна. Говорення і пісні зложили: Мирон Сурмач і Мирослав Подільський. Музику П. Гуменюк.

Стація W.O.V. 1130 kc., New York.

P. S. По програмі всі артисти пообідають і просто йдуть на Радіо Баль, Webster Hall, 119 E. 11th St. (Огол.)

ЗНАЙШЛИ СТО МІЛІОНІВ ЗОЛОТИХ РУБЛІВ.

Лондонські часописи принесли вістку з Токіо, що вдалося устійнити, на якому місці затонув підчас російсько-японської війни російський корабель зі золотом вартости 100 міліонів рублів. Тепер у Японії оснувалося підприємство, яке буде старатися видобути це золото з дна моря.

КЕПУРА — ЖИД.

Праські чеські газети принесли вістку, що теперішний німецький канцлер і міністер Ґебельс відвідали відомого польського співака Яна Кепуру в його ателіє. Пані, що були з ними, попросили Кепуру, щоби щось їм заспівав. Кепура заспівав. Ґебельс сказав співакови: „Пане Кепура, я з жалем твердив, що наш часопис „Анґріф" несправедливо напав на вас. Будьте певні, що це більше не повториться".

Як гості відійшли, Кепура сказав: „А я таки польський Жид!"

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

CITY WELCOMES ITS NEW CITIZENS AT PARTY.

Manchester welcomed 100 residents to citizenship at an elaborate program sponsored by the International Institute of the Y.W.C.A., and participated in by many organizations at the A.C.A. hall last night. Atty. William Craig, who himself came to this country seeking citizenship a quarter of a century ago, brought the main address of the evening in the absence of Gov. John G. Winant.

The new citizens, preceded by four girls in colorful costumes carrying the Ukrainian, Greek, Polish and French flags, entered the hall in a body and were directed to reserved seats. The young girls, Stella Pinska, representing Poland; Anna Petryk, Ukraine; Yvette Baris, France; and Helen Vasilon, Greece, placed their colors at vantage points in the hall.

Several of the nationalities which were represented among the new citizens contributed a number to the colorful and interesting program. There were vocal solos, piano solos, chorus singing and dancing bringing with it the artistry of nationalities which are centuries old and which are rich in these cultures.

The Ukrainian American Citizens club headed by Nicholas Marks brought the Ukrainian dancers to Manchester from Boston. They were unusually talented, adding color and atmosphere to their numbers by rich velvet packets, heavily embroidered peasant blouse, beaded collars and flower wreathes. The boys, too, wore the gay colors of their land.

(The Leader, Manchester, N. H., Wednesday, May 3, 1933).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(51)

Та ведмідь тримався кріпко. Стріли на нього не ділали так, як того сподівався Тарзан. Ведмідь уже майже підбіг до нього, коли Тарзан побачив, що, треба ратуватися втечею. Що було сили, Тарзан подався згори по вузькій доріжці, а за ним пігнався розлючений поранений звір, лишаючи по собі величезні криваві плями. Тарзан бачив, що ведмідь його дожене, а тому, тікаючи від нього, укладав собі плян ратунку. Завертатись не було куди.

По боках стояли високі скелі. Тарзан нарешті побачив на одній з них невисокий відступ, за який можна булоб зачіпитися линвою. Тарзан мав линву в лівій руці і був готовий кождої хвилини кинути нею так, щоб зачіпитися. На бігу він закинув догори кінець своєї линви. На його щастя, линва зачіпилася відразу за відступ гори. Тарзан, не спиняючись, з розгону подався як малпа вгору по линві, а в той час ведмідь уже замахнувся на нього лабою.

Далеко вище в цих саме горах Червона Цвітка Зораму сердито тікала геть від здивованого Американця, Джесона Ґрідлія. Знаючи добре жіночу психольоґію, яка в основі однакова як для дикунки так і для аристократичної лейді, він не дуже звертав увагу на примхи дівчини. Він знав, що вона його любить, бо він гарний собою, а крім того він уратував їй життя, ризикуючи власним життям. Тепер її гнала від нього заздрість, яка з часом пройде.

Вона дійсно була обурена, бо інші мужчини, яких вона стрічала, були завжди вражені її красою й говорили їй про свою любов, а цей дивний мужчина ніби не звертав уваги на її красу. Джесон Ґрідлі не відставав далеко від неї, хоч був трохи обурений тим, що вона образила його. Та ось дівчина повернулася до нього. Вона стала у вузькому проході, розлючена як тигриця. Високо піднявши ніж, вона закричала: „Геть, бо вбю тебе!"